

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 24ης Σεπτεμβρίου 1998^{*}

Στην υπόθεση C-76/97,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Bundesvergabeamt (Αυστρία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Walter Tögel

και

Niederösterreichische Gebietskrankenkasse,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί της εφαρμογής των διαδικασιών προσφυγής στον τομέα της σύναψης συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων (ΕΕ L 395, σ. 33), και της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για το συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών (ΕΕ L 209, σ. 1),

^{*} Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους H. Ragnemalm, πρόεδρο τμήματος, G. F. Mancini, P. J. G. Karpeyn (εισηγητή), J. L. Murray και K. M. Ιωάννου, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Fennelly

γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- το niederösterreichische Gebietskrankenkasse, εκπροσωπούμενο από τον Karl Preslmayr, δικηγόρο Βιέννης,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Wolf Okresck, Ministerialrat στο Bundeskanzleramt — Verfassungsdienst,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Hendrik van Lier, νομικό σύμβουλο, και την Claudia Schmidt, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις του Tögel, εκπροσωπούμενου από τον Claus Casati, ασκούμενο δικηγόρο Βιέννης, του niederösterreichische Gebietskrankenkasse, εκπροσωπούμενου από τον Dieter Hauck, δικηγόρο Βιέννης, της Αυστριακής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον Michael Fruhmann, υπηρετούντα στην Καγκελαρία, της Γαλλικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον Philippe Lalliot, γραμματέα εξωτερικών υποθέσεων στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον Hendrik van Lier και την Claudia Schmidt, κατά τη συνεδρίαση της 12ης Φεβρουαρίου 1998,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 2ας Απριλίου 1998,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με διάταξη της 5ης Δεκεμβρίου 1996, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 20 Φεβρουαρίου 1997, το Bundesvergabeamt υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί της εφαρμογής των διαδικασιών προσφυγής στον τομέα της σύναψης συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων (ΕΕ L 395, σ. 33), και της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για το συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών (ΕΕ L 209, σ. 1).
- 2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Tögel και του niederösterreichische Gebietskrankenkasse (ίδρυμα κοινωνικής ασφάλισης για το ομόσπονδο κράτος Niederösterreich) ως προς τη διαδικασία συνάψεως δημοσίων συμβάσεων που πρέπει να εφαρμόζεται στις μεταφορές τραυματιών και ασθενών.

Το νομικό πλαίσιο

- 3 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/665, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 41 της οδηγίας 92/50, ορίζει:

«1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα, έτσι ώστε, όσον αφορά τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών 71/305/ΕΟΚ, 77/62/ΕΟΚ και 92/50/ΕΟΚ, οι αποφάσεις των αναθετουσών

αρχών να υπόκεινται στην άσκηση αποτελεσματικών και, ιδίως, όσο το δυνατόν ταχύτερων προσφυγών, σύμφωνα με τους όρους που τίθενται στα ακόλουθα άρθρα καθώς και, ιδίως, στο άρθρο 2, παράγραφος 7, στην περίπτωση όπου οι αποφάσεις αυτές παραβιάζουν την κοινοτική νομοθεσία στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων ή τους εθνικούς κανόνες που θέτουν σε εφαρμογή την κοινοτική νομοθεσία.»

4 Το άρθρο 1, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας 89/665 έχει ως εξής:

«2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να μην υφίσταται καμία διάκριση μεταξύ των επιχειρήσεων που μπορούν να επικαλεσθούν ζημία στα πλαίσια διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης του δημοσίου, λόγω της διάκρισης που γίνεται με την παρούσα οδηγία μεταξύ των εθνικών κανόνων που μεταγράφουν το κοινοτικό δίκαιο και των άλλων εθνικών κανόνων.

3. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι διαδικασίες προσφυγής μπορούν να κινηθούν, σύμφωνα με προϋποθέσεις που μπορούν να καθορίζουν τα κράτη μέλη, τουλάχιστον από οποιοδήποτε πρόσωπο που έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση κρατικών προμηθειών ή δημοσίων έργων και το οποίο υπέστη ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από μια εικαζόμενη παράβαση. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν από το πρόσωπο που επιθυμεί να χρησιμοποιήσει τη διαδικασία αυτή να ενημερώνει προηγουμένως την αναθέτουσα αρχή για την εικαζόμενη παράβαση και για την πρόθεσή του να ασκήσει προσφυγή.»

5 Το άρθρο 2 της οδηγίας 89/665 ορίζει:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα μέτρα που λαμβάνονται όσον αφορά τις διαδικασίες προσφυγής που ορίζονται στο άρθρο 1 να προβλέπουν τις αναγκαίες εξουσίες προκειμένου:

α) να λαμβάνονται, το συντομότερο δυνατόν και με την επείγουσα διαδικασία, προσωρινά μέτρα για να επανορθωθεί η εικαζόμενη παράβαση ή να αποτραπεί η περαιτέρω ζημία των θιγομένων συμφερόντων, συμπεριλαμβανο-

μένων μέτρων που αναστέλλουν ή επιτρέπουν την αναστολή της διαδικασίας σύναψης της εν λόγω σύμβασης του δημοσίου ή της εκτέλεσης οποιασδήποτε απόφασης λαμβάνεται από τις αναθέτουσες αρχές·

- β) να ακυρώνουν ή να επιτρέπουν την ακύρωση των παράνομων αποφάσεων, και ιδίως να καταργούν τις τεχνικές, οικονομικές και χρηματοδοτικές προδιαγραφές που εισάγουν διακρίσεις και περιλαμβάνονται στα έγγραφα με τα οποία καλούνται οι ενδιαφερόμενοι να συμμετάσχουν στο διαγωνισμό, στις συγγραφές υποχρεώσεων ή σε οποιοδήποτε άλλο έγγραφο που έχει σχέση με τη διαδικασία σύναψης της συγκεκριμένης σύμβασης·
- γ) να επιδικάζουν αποζημίωση στα ζημιωθέντα από την παράβαση πρόσωπα.

(...)

7. Τα κράτη μέλη μερμινούν ώστε να καθίσταται δυνατή η αποτελεσματική εκτέλεση των αποφάσεων που λαμβάνουν οι αρμόδιες για τις διαδικασίες προσφυγής αρχές.

8. Όταν οι υπεύθυνες για τις διαδικασίες προσφυγής αρχές δεν είναι δικαστικές, οι αποφάσεις τους πρέπει πάντοτε να αιτιολογούνται γραπτώς. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει επίσης να θεσπίζονται διατάξεις που να εγγυώνται την ύπαρξη διαδικασιών με τις οποίες κάθε μέτρο της βασικής αρμόδιας αρχής που εικάζεται ότι είναι παράνομο ή κάθε εικαζόμενη παράλειψή της κατά την εκτέλεση των εξουσιών που της έχουν ανατεθεί να μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο δικαστικής προσφυγής ή προσφυγής ενώπιον άλλης αρχής η οποία θεωρείται δικαιοδοτικό όργανο κατά την έννοια του άρθρου 177 της Συνθήκης και είναι ανεξάρτητη από την αναθέτουσα αρχή και τη βασική αρχή.

Ο διορισμός και η λήξη της θητείας των μελών αυτής της ανεξάρτητης αρχής πρέπει να υπόκειται στους ίδιους όρους οι οποίοι εφαρμόζονται στους δικαστές

όσον αφορά την υπεύθυνη για το διορισμό τους αρχή, τη διάρκεια της θητείας τους και τη δυνατότητα ανάκλησής τους. Τουλάχιστον ο πρόεδρος αυτής της ανεξάρτητης αρχής πρέπει να έχει τα ίδια νομικά και επαγγελματικά προσόντα με έναν δικαστή. Η ανεξάρτητη αρχή λαμβάνει τις αποφάσεις της μετά τη διεξαγωγή διαδικασίας κατ' αντιμωλία, οι δε αποφάσεις αυτές έχουν, με τα μέσα που καθορίζει κάθε κράτος μέλος, δεσμευτικά νομικά αποτελέσματα.»

6 Εξάλλου, το άρθρο 8 της οδηγίας 92/50 προβλέπει ότι οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα I A συνάπτονται σύμφωνα με τις διατάξεις των τίτλων III έως VI, ενώ το άρθρο 9 προβλέπει ότι οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα I B συνάπτονται σύμφωνα με τα άρθρα 14 και 16.

7 Το άρθρο 10 της οδηγίας 92/50 ορίζει:

«Οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες που απαριθμούνται τόσο στο παράρτημα I A όσο και στο παράρτημα I B συνάπτονται σύμφωνα με τις διατάξεις των τίτλων III έως VI, όταν η αξία των υπηρεσιών που απαριθμούνται στο παράρτημα I A είναι υψηλότερη από εκείνη των υπηρεσιών που απαριθμούνται στο παράρτημα I B. Στις λοιπές περιπτώσεις, συνάπτονται σύμφωνα με τα άρθρα 14 και 16.»

8 Το παράρτημα I A («Υπηρεσίες κατά την έννοια του άρθρου 8») της οδηγίας 92/50 έχει ως εξής:

Κατηγορία Υπηρεσίες	Αριθμός αναφοράς CPC
1 (...)	(...)
Υπηρεσίες χερσαίων μεταφορών, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών με θωρακισμένα οχήματα και των υπηρεσιών ταχείας αποστολής εγγράφων ή μικροδεμάτων (courier service), εξαιρουμένης της μεταφοράς ταχυδρομικής αλληλογραφίας	712 (πλην 71235), 7512, 87304
2	
3 (...)	(...)

- 9 Το παράρτημα I B («Υπηρεσίες κατά την έννοια του άρθρου 9») της οδηγίας 92/50 έχει ως εξής:

«Κατηγορία	Υπηρεσίες	ριθμός αναφοράς CPC
(...)	(...)	(...)
25	Υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας	93
(...)	(...)	(...)

- 10 Σύμφωνα με την έβδομη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 92/50, τα παραρτήματα I A και I B αναφέρονται στην ονοματολογία CPC (κοινή ταξινόμηση προϊόντων) των Ηνωμένων Εθνών.

- 11 Το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3696/93 του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1993, για τη συναρτώμενη με τις δραστηριότητες στατιστική ταξινόμηση προϊόντων (CRA) στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΕ L 342, σ. 1), ορίζει:

«1. Σκοπός του παρόντος κανονισμού είναι η θέσπιση ταξινόμησης προϊόντων συναρτώμενης με τις δραστηριότητες στην Κοινότητα, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συγκρισιμότητα μεταξύ των εθνικών και των κοινοτικών ταξινομήσεων, καθώς επίσης και μεταξύ των εθνικών και κοινοτικών στατιστικών.

2. (...)

3. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται μόνο στη χρήση της ταξινόμησης αυτής για στατιστικούς σκοπούς.»

- 12 Σύμφωνα με το σημείο 1 της συστάσεως 96/527/ΕΚ της Επιτροπής, της 30ής Ιουλίου 1996, σχετικά με τη χρήση του κοινού λεξιλογίου για τις δημόσιες συμβάσεις (CPV) στην περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης (ΕΕ L 222, σ. 10), οι αναθέτουσες αρχές τις οποίες αφορούν οι κοινοτικές οδηγίες σχετικά με τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων καλούνται να χρησιμοποιούν τους όρους και τους κωδικούς του «κοινού λεξιλογίου για τις δημόσιες συμβάσεις» (CPV): αυτό δημοσιεύθηκε στο Συμπλήρωμα 169 της *Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* του έτους 1996.
- 13 Η οδηγία 89/665 μεταφέρθηκε στο αυστριακό δίκαιο με τον Bundesgesetz über die Vergabe von Aufträgen (ομοσπονδιακό νόμο περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων, *BGBI.* 462/1993), που άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1994.
- 14 Δυνάμει του άρθρου 168 της Πράξεως περί των όρων προσχωρήσεως του Βασιλείου της Νορβηγίας, της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας και των προσαρμογών των ιδρυτικών Συνθηκών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 24ης Ιουνίου 1994 (ΕΕ C 241, σ. 21), η οδηγία 92/50 έπρεπε να μεταφερθεί στο αυστριακό δίκαιο πριν από την 1η Ιανουαρίου 1995. Δεν αμφισβητείται ότι η μεταφορά αυτή στο εθνικό δίκαιο πραγματοποιήθηκε μόλις την 1η Ιανουαρίου 1997, δηλαδή μετά την έκδοση της διατάξεως περί παραπομπής.

Η διαφορά της κύριας δίκης

- 15 Δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας, τα αυστριακά ιδρύματα κοινωνικής ασφαλίσεως υποχρεούνται να αποδίδουν στους ασφαλισμένους τα έξοδα μεταφοράς στα οποία υποβλήθηκαν οι ίδιοι ή τα μέλη της οικογένειάς τους οσάκις χρειάστηκε να προσφύγουν σε ιατρική βοήθεια. Η απόδοση αυτή περιλαμβάνει τα έξοδα για τις μεταφορές που πραγματοποιούνται στο εσωτερικό της χώρας, αφενός, με προορισμό το πλέον κοντινό νοσηλευτικό ίδρυμα για την επί τόπου παροχή υπηρεσιών ή από το νοσηλευτικό αυτό ίδρυμα με προορισμό την κατοικία του ασθενούς και, αφετέρου, για υπηρεσίες ασθενοφόρων με προορισμό τον

κοντινότερο κατάλληλο συμβεβλημένο ιατρό ή το κοντινότερο κατάλληλο συμβεβλημένο ίδρυμα, ανέρχεται δε στο συμβατικώς καθορισθέν ποσό.

- 16 Ως προς τις μεταφορές ασθενών εν ευρεία εννοία, γίνεται διάκριση μεταξύ των μεταφορών με ασθενοφόρο που συνοδεύει εφημερεύων ιατρός, των μεταφορών τραυματιών και ασθενών που συνοδεύει νοσοκόμος και των απλών μεταφορών με ασθενοφόρο χωρίς ιατρική επίβλεψη.
- 17 Οι σχέσεις μεταξύ των ιδρυμάτων κοινωνικής ασφάλισης και των επιχειρήσεων μεταφορών διέπονται από συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου που πρέπει να εξασφαλίζουν στους ασφαλισμένους και στα έλκοντα δικαιώματα μέλη της οικογένειάς τους επαρκή πρόσβαση στις παροχές που προβλέπονται από τον νόμο και τις καταστατικές διατάξεις.
- 18 Έτσι, το 1984, το niederösterreichische Gebietskrankenkasse συνήψε συμβάσεις-πλαίσια με τον αυστριακό Ερυθρό Σταυρό, ένωση για το ομόσπονδο κράτος Niederösterreich, και με την Arbeiter-Samariter Bund Österreich (αυστριακή ομοσπονδία των εργαζομένων-Σαμαρειτών για την εκτέλεση μεταφορών ασθενών στους τρεις προαναφερθέντες τομείς μεταφορών). Κάθε έτος, αυτές οι συμβάσεις-πλαίσια αποτελούν αντικείμενο τιμολογιακής προσαρμογής. Κατ' εφαρμογήν των συμβάσεων αυτών, αυτοί που εκτελούν τις μεταφορές ασθενών δεν υποχρεούνται μόνο να εκτελούν όλες τις χειρσαίες μεταφορές, δηλαδή τις μεταφορές που συνοδεύονται από εφημερεύοντα ιατρό, τις μεταφορές τραυματιών και ασθενών καθώς και τις απλές μεταφορές με ασθενοφόρο, αλλά οφείλουν επίσης να συντονίζουν και να κάνουν χρήση της δυνατότητας διπλών ή πολλαπλών μεταφορών.
- 19 Την 1η Δεκεμβρίου 1992, η Bezirkshauptmannschaft Wien Umgebung (πρωτοβάθμια διοικητική αρχή της περιοχής Βιέννης) έδωσε την άδεια στον Tögel να ασκεί τη δραστηριότητα εκμισθώσεως οχημάτων περιορισμένη στις μεταφορές τραυματιών και ασθενών. Επειδή το niederösterreichische Gebietskrankenkasse απέρριψε κατ' επανάληψη την αίτησή του για τη σύναψη συμβάσεως άμεσης εισπράξεως των εξόδων γι' αυτό το είδος μεταφορών με την αιτιολογία ότι οι ανάγκες καλύπτονταν επαρκώς από δύο υφιστάμενες συμβάσεις, ο Tögel υπέβαλε, στις 22 Αυγούστου 1996, αίτηση ενώπιον του Bundesvergabeamt προκει-

μένουν να διαπιστωθεί ότι η επίμαχη σύμβαση αφορούσε υπηρεσία εμπίπτουσα στο παράρτημα I Α της οδηγίας 92/50 και ότι, συνεπώς, έπρεπε να εφαρμοστεί ανοιχτή διαδικασία συνάψεως συμβάσεως.

20 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesvergabeamt ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα ερωτήματα:

- 1) Συνάγεται από το άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 2, καθώς και από το άρθρο 2, παράγραφος 1, ή από άλλες διατάξεις της οδηγίας 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου, για τον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί της εφαρμογής των διαδικασιών προσφυγής στον τομέα της σύναψης συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων, η ύπαρξη ατομικού δικαιώματος για τη διεξαγωγή διαδικασίας προσφυγής ενώπιον αρχών ή δικαστηρίων, που ανταποκρίνονται στις διατάξεις του άρθρου 2, παράγραφος 8, της οδηγίας 89/665/ΕΟΚ, το οποίο είναι τόσο επαρκώς ορισμένο και συγκεκριμένο ώστε ένας ιδιώτης, σε περίπτωση μη μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο της επίμαχης οδηγίας από το κράτος μέλος, να μπορεί να επικαλεστεί το εν λόγω δικαίωμα, στο πλαίσιο διαδικασίας, έναντι του κράτους μέλους;
- 2) Κατά τη διεξαγωγή διαδικασίας προσφυγής που προϋποθέτει την ύπαρξη δικαιώματος των ιδιωτών, δυνάμει του άρθρου 41 της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ σε συνδυασμό με την οδηγία 89/665/ΕΟΚ, για τη διεξαγωγή διαδικασίας προσφυγής, οφείλει ένα εθνικό δικαστήριο που έχει τις αρμοδιότητες του Bundesvergabeamt να αποκλείσει διατάξεις του εθνικού δικαίου, όπως είναι το άρθρο 91, παράγραφοι 2 και 3, του Bundesvergabeengesetz, οι οποίες αναγνωρίζουν στο Bundesvergabeamt μόνον αρμοδιότητα ελέγχου οσάκις πρόκειται για παραβάσεις του Bundesvergabeengesetz και των κανονιστικών αποφάσεων που εκδόθηκαν δυνάμει αυτού, επειδή οι διατάξεις αυτές εμποδίζουν τη διεξαγωγή, ως προς τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών, διαδικασίας προσφυγής σύμφωνα με τον Bundesvergabeengesetz, και να διεξάγει διαδικασία προσφυγής σύμφωνα με το τέταρτο μέρος του Bundesvergabeengesetz;
- 3 α) Πρέπει οι αναφερόμενες στο πλαίσιο των πραγματικών περιστατικών παροχές (ενόψει του άρθρου 10 της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ) να θεωρούνται

ως παροχές υπηρεσιών του παραρτήματος I Α της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ, κατηγορία 2 (χερσαίες μεταφορές), οι δε συμβάσεις των οποίων αντικείμενο αποτελούν αυτές οι παροχές να συνάπτονται, συνεπώς, σύμφωνα με τις διατάξεις των τίτλων III και IV της οδηγίας, ή πρέπει να θεωρούνται ως υπηρεσίες του παραρτήματος I Β της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ (υπηρεσίες υγείας) και να συνάπτονται, συνεπώς, οι συμβάσεις, των οποίων αντικείμενο αποτελούν αυτές οι παροχές, σύμφωνα με τα άρθρα 13 και 14, ή μήπως πρέπει να θεωρείται ότι οι επίμαχες παροχές ουδόλως εμπύπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ;

β) Πρέπει να θεωρηθεί ότι οι διατάξεις των άρθρων 1 έως 7 της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ πληρούν τις προϋποθέσεις που διατυπώθηκαν στη σκέψη 12 της αποφάσεως Van Duyn, της 14ης Δεκεμβρίου 1974, σχετικά με την άμεση εφαρμογή κοινοτικής οδηγίας, οπότε οι υπηρεσίες του παραρτήματος I Β της οδηγίας να πρέπει να ανατίθενται στο πλαίσιο της αναφερομένης εκεί διαδικασίας, ή ότι οι συναφείς με τις υπηρεσίες του παραρτήματος I Α διατάξεις μπορούν να πληρούν τις διατυπωθείσες στην προπαρατεθείσα απόφαση προϋποθέσεις;

4) Προκύπτει από το άρθρο 5 ή από άλλες διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ ή από την οδηγία 92/50/ΕΟΚ ότι το κράτος υποχρεούται να παρεμβαίνει στις υφιστάμενες έννομες σχέσεις που συνήφθησαν για διάρκεια αορίστου χρόνου ή για πολλά χρόνια κατά τρόπο ασύμβατο προς την προπαρατεθείσα οδηγία;

Επί του πρώτου και του δεύτερου ερωτήματος

- 21 Με το πρώτο και το δεύτερο ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξετασθούν μαζί, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 2, το άρθρο 2, παράγραφος 1, ή άλλες διατάξεις της οδηγίας 89/665 πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι, ελλείψει μεταφοράς της οδηγίας 92/50 εντός της προβλεπομένης προς τούτο προθεσμίας, οι αρμόδιες για τις διαδικασίες προσφυγής αρχές των κρατών μελών στον τομέα της διαδικασίας συνάψεως συμ-

βάσεων δημοσίων έργων και κρατικών προμηθειών, καθοριζόμενες δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 8, της οδηγίας 89/665, είναι επίσης αρμόδιες για να εξετάζουν τις προσφυγές σχετικά με τις διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών.

- 22 Συναφώς, πρέπει κατ' αρχάς να υπομνησθεί ότι, με την απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 1997, C-54/96, Dorsch Consult (Συλλογή 1997, σ. I-4961, σκέψη 40), το Δικαστήριο τόνισε ότι στην έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους εναπόκειται να προσδιορίσει το δικαστήριο που είναι αρμόδιο να αποφαινείται επί διαφορών στο πλαίσιο των οποίων διακυβεύονται ατομικά δικαιώματα απορρέοντα από την κοινοτική έννομη τάξη, υπό την προϋπόθεση, πάντως, ότι τα κράτη μέλη έχουν σε κάθε περίπτωση την ευθύνη της διασφάλισης αποτελεσματικής προστασίας των δικαιωμάτων αυτών. Με την επιφύλαξη αυτή, το Δικαστήριο δεν έχει αρμοδιότητα να επεμβαίνει για να επιλύει ζητήματα αρμοδιότητας που μπορούν να ανακύψουν στην οργάνωση των εθνικών δικαστηρίων από τον νομικό χαρακτηρισμό ορισμένων εννόμων καταστάσεων που στηρίζονται στο κοινοτικό δίκαιο.
- 23 Στη σκέψη 41 της ίδιας αποφάσεως, το Δικαστήριο διαπίστωσε ακολούθως ότι το άρθρο 41 της οδηγίας 92/50, μολονότι επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν την άσκηση αποτελεσματικών προσφυγών στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, δεν αναφέρει ούτε ποιες εθνικές αρχές πρέπει να είναι αρμόδιες ούτε ότι πρέπει να πρόκειται για τις αρχές εκείνες που έχουν οριστεί από τα κράτη μέλη ως αρμόδιες στον τομέα των συμβάσεων δημοσίων έργων και κρατικών προμηθειών.
- 24 Ωστόσο, δεν αμφισβητείται ότι, κατά την ημερομηνία κατά την οποία ο Tögel άσκησε την προσφυγή του ενώπιον του Bundesvergabeamt, δηλαδή στις 22 Αυγούστου 1996, η οδηγία 92/50 δεν είχε μεταφερθεί στο αυστριακό δίκαιο. Ο νόμος με τον οποίο πραγματοποιήθηκε η μεταφορά αυτή, πράγματι, άρχισε να ισχύει μόλις την 1η Ιανουαρίου 1997.
- 25 Ενόψει αυτών των περιστάσεων, το Δικαστήριο υπενθυμίζει, στη σκέψη 43 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Dorsch Consult, ότι η απορρέουσα από οδηγία υποχρέωση των κρατών μελών να επιτύχουν το αποτέλεσμα που επιδιώκει η οδηγία αυτή, καθώς και το καθήκον που αυτά υπέχουν, από το άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΚ, να λαμβάνουν κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο κατάλληλο να εξασφαλίσει την εκπλήρωση της υποχρεώσεως αυτής, επιβάλλονται σε όλες τις

αρχές των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των δικαστηρίων, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους. Επομένως, εφαρμόζοντας το εθνικό δίκαιο — είτε πρόκειται για προγενέστερες είτε για μεταγενέστερες της οδηγίας διατάξεις — το εθνικό δικαστήριο που καλείται να το ερμηνεύσει οφείλει να πράξει τούτο κατά το μέτρο του δυνατού υπό το φως του κειμένου και του σκοπού της οδηγίας, ώστε να επιτευχθεί το αποτέλεσμα που αυτή επιδιώκει, συμμορφούμενο έτσι προς το άρθρο 189, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (βλ. αποφάσεις της 13ης Νοεμβρίου 1990 στην υπόθεση C-106/89, *Marleasing*, Συλλογή 1990, σ. I-4135, σκέψη 8· της 16ης Δεκεμβρίου 1993 στην υπόθεση C-334/92, *Wagner Miret*, Συλλογή 1993, σ. I-6911, σκέψη 20, και της 14ης Ιουλίου 1994 στην υπόθεση C-91/92, *Faccini Dori*, Συλλογή 1994, σ. I-3325, σκέψη 26).

26 Στη σκέψη 44, το Δικαστήριο τόνισε επιπλέον ότι το ζήτημα του προσδιορισμού της αρχής που είναι αρμόδια για την εκδίκαση προσφυγών στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών έχει σημασία ακόμη και στην περίπτωση που η οδηγία 92/50 δεν έχει μεταφερθεί στο εσωτερικό δίκαιο. Πράγματι, στην περίπτωση που ένα κράτος μέλος παρέλειψε να λάβει τα απαιτούμενα εκτελεστικά μέτρα ή θέσπισε μέτρα μη σύμφωνα προς μια οδηγία, το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει στους πολίτες, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, το δικαίωμα να επικαλούνται ενώπιον των δικαστικών αρχών μια οδηγία κατά του παραβάντος τις υποχρεώσεις του κράτους μέλους. Μολονότι η ελάχιστη αυτή εγγύηση δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως δικαιολογία σε ένα κράτος μέλος, προκειμένου αυτό να απαλλαγεί από την υποχρέωσή του να λάβει εγκαίρως τα κατάλληλα σε σχέση με το αντικείμενο κάθε οδηγίας μέτρα (βλ., ιδίως, απόφαση της 2ας Μαΐου 1996 στην υπόθεση C-253/95, *Επιτροπή κατά Γερμανίας*, Συλλογή 1996, σ. I-2423, σκέψη 13), μπορεί, παρά ταύτα, να έχει ως αποτέλεσμα να παράσχει στους πολίτες το δικαίωμα επικλήσεως έναντι του κράτους μέλους των ουσιαστικών διατάξεων της οδηγίας 92/50.

27 Τέλος, στη σκέψη 45 της προπαρατεθείσας αποφάσεως *Dorsch Consult*, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι, αν οι εθνικές διατάξεις δεν μπορούν να ερμηνευθούν κατά τρόπο σύμφωνο προς την οδηγία 92/50, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ζητήσουν, σύμφωνα με τις κατάλληλες διαδικασίες του εθνικού δικαίου, την αποκατάσταση της ζημίας που υπέστησαν λόγω της μη μεταφοράς της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο εντός της ταχθείσας προθεσμίας (βλ., ιδίως, απόφαση της 8ης Οκτωβρίου 1996 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-178/94, C-179/94, C-188/94, C-189/94 και C-190/94, *Dillenkofer κ.λπ.*, Συλλογή 1996, σ. I-4845).

28 Συνεπώς, στο πρώτο και το δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί ως απάντηση ότι ούτε το άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 2, ούτε το άρθρο 2, παράγραφος 1, ούτε οι λοιπές διατάξεις της οδηγίας 89/665 μπορούν να ερμηνευθούν υπό την έννοια

ότι, ελλείψει της μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο της οδηγίας 92/50 εντός της προβλεπόμενης προς τον τούτο προθεσμίας, οι αρμόδιες για τις διαδικασίες προσφυγής αρχές των κρατών μελών στον τομέα των διαδικασιών συνάψεως συμβάσεων δημοσίων έργων και κρατικών προμηθειών, θεσπισθείσες δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 8, της οδηγίας 89/665, είναι επίσης αρμόδιες για να εξετάζουν προσφυγές σχετικά με τις διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών. Πάντως, οι απαιτήσεις για ερμηνεία του εθνικού δικαίου σύμφωνα προς την οδηγία 92/50 και για αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών επιβάλλουν στο εθνικό δικαστήριο να ελέγχει αν οι συναφείς διατάξεις του εθνικού δικαίου επιτρέπουν να αναγνωριστεί στους πολίτες δικαίωμα προσφυγής στον τομέα της συνάψεως δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών. Υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, το εθνικό δικαστήριο υποχρεούται ειδικότερα να ελέγχει αν το εν λόγω δικαίωμα προσφυγής μπορεί να ασκείται ενώπιον των ιδίων αρχών με αυτές που προβλέπονται στον τομέα της συνάψεως συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων.

Επί του τρίτου ερωτήματος

Επί του πρώτου σκέλους του τρίτου ερωτήματος

- 29 Με το πρώτο σκέλος του τρίτου ερωτήματος, το εθνικό δικαστήριο ερωτά αν οι υπηρεσίες μεταφοράς τραυματιών και ασθενών συνοδεία νοσοκόμου, για τις οποίες πρόκειται στη διαφορά της κύριας δίκης, εμπίπτουν στο παράρτημα I A ή στο παράρτημα I B της οδηγίας 92/50, στα οποία παραπέμπει το άρθρο 10 της οδηγίας αυτής.
- 30 Ως προς τον καθορισμό των υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο των συμβάσεων που καλύπτονται από την οδηγία 92/50, τα άρθρα 8 και 9 αυτής παραπέμπουν αντιστοίχως στο παράρτημα I A και στο παράρτημα I B της οδηγίας αυτής. Προς τον σκοπό αυτό, τόσο το παράρτημα I A όσο και το παράρτημα I B της οδηγίας 92/50 αναφέρονται στην ονοματολογία CPC.

- 31 Κατά το άρθρο 10 της οδηγίας 92/50, οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες που απαριθμούνται τόσο στο παράρτημα I A όσο και στο παράρτημα I B συνάπτονται σύμφωνα με τις διατάξεις των τίτλων III έως VI όταν η αξία των υπηρεσιών που απαριθμούνται στο παράρτημα I A είναι υψηλότερη από εκείνη των υπηρεσιών που απαριθμούνται στο παράρτημα I B. Στις λοιπές περιπτώσεις, συνάπτονται σύμφωνα με τα άρθρα 14 και 16.
- 32 Κατά το niederösterreichische Gebietskrankenkasse, οι οικείες υπηρεσίες συνιστούν υπηρεσίες του παραρτήματος I B, κατηγορία 25 («Υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας»). Συναφώς, αυτό αναφέρεται ιδίως στο CPV (κοινό λεξιλόγιο για τις δημόσιες συμβάσεις), διαίρεση 85, το οποίο, μεταξύ των «υγειονομικών και κοινωνικών υπηρεσιών» στις οποίες αναφέρεται, αναφέρει τις «υπηρεσίες ασθενοφόρων».
- 33 Η Αυστριακή Κυβέρνηση θεωρεί ότι ούτε η ονοματολογία CPC (κεντρική ταξινόμηση των προϊόντων), ούτε η CPA (ταξινόμηση των προϊόντων κατά δραστηριότητα), ούτε το CPV καθιστούν δυνατή την κατάταξη των υπηρεσιών σε μια από τις κατηγορίες που παρατίθενται στο παράρτημα I A ή στο παράρτημα I B.
- 34 Αντιθέτως, κατά την Επιτροπή, από την ονοματολογία CPC, το CPV και τη CPA προκύπτει ότι οι οικείες υπηρεσίες πρέπει να καταταγούν ως υπηρεσίες περιλαμβανόμενες τόσο στο παράρτημα I A, κατηγορία 2 («Υπηρεσίες χερσαίων μεταφορών»), όσο και στο παράρτημα I B, κατηγορία 25 («Υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας»).
- 35 Συναφώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 3, του κανονισμού 3696/93, η προβλεπόμενη στη CPA ταξινόμηση πρέπει να χρησιμοποιείται για στατιστικούς σκοπούς και ότι, σύμφωνα με το σημείο 1 της συστάσεως 96/527, το CPV προορίζεται μόνο για τη σύνταξη των προκηρύξεων και άλλων ανακοινώσεων που δημοσιεύονται στον τομέα της συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων.

- 36 Επομένως, οι καθορισμοί των υπηρεσιών που περιλαμβάνονται στην κατηγορία 2 του παραρτήματος Ι Α και στην κατηγορία 25 του παραρτήματος Ι Β δεν μπορούν να ερμηνεύονται υπό το φως της CPA ή του CPV.
- 37 Αντιθέτως, όπως ο γενικός εισαγγελέας παρατήρησε στο σημείο 32 των προτάσεων του, από την έβδομη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 92/50 προκύπτει ότι η αναφορά εντός των παραρτημάτων Ι Α και Ι Β της ονοματολογίας CPC έχει αναγκαστικό χαρακτήρα.
- 38 Ακολούθως, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, όπως ο γενικός εισαγγελέας διευκρίνισε εκτενέστερα στα σημεία 36 έως 48 των προτάσεων του, η σφαιρική προσέγγιση την οποία υποστήριξε η Γαλλική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η οποία συνίσταται στην υπαγωγή κάθε υπηρεσίας στο σύνολό της είτε στο παράρτημα Ι Α είτε στο παράρτημα Ι Β ανάλογα με την παρουσία ή όχι προσώπου παρέχοντος ιατρική βοήθεια, δεν αντικατοπτρίζει τη σαφή διάκριση που απορρέει από τα παραρτήματα αυτά μεταξύ των υπηρεσιών μεταφοράς και των ιατρικών υπηρεσιών που διασφαλίζονται επί του ασθενοφόρου.
- 39 Συνεπώς, πρέπει να τονιστεί ότι ο αριθμός αναφοράς CPC 93, που υπάρχει στην κατηγορία 25 («Υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας») του παραρτήματος Ι Β, δείχνει σαφώς ότι η κατηγορία αυτή αφορά αποκλειστικώς τις ιατρικές πλευρές των υπηρεσιών υγείας που αποτελούν αντικείμενο δημοσίας συμβάσεως όπως αυτή που αμφισβητείται στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης, αποκλειομένων των σχετικών με τη μεταφορά υπηρεσιών, που εμπίπτουν στην κατηγορία 2 («Υπηρεσίες χερσαίων μεταφορών»), με τον αριθμό αναφοράς CPC 712.
- 40 Επομένως, στο πρώτο σκέλος του τρίτου ερωτήματος πρέπει να δοθεί ως απάντηση ότι οι υπηρεσίες μεταφοράς τραυματιών και ασθενών με τη συνοδεία νοσοκόμου εμπίπτουν τόσο στο παράρτημα Ι Α, κατηγορία 2, όσο και στο παράρτημα Ι Β, κατηγορία 25, της οδηγίας 92/50, ώστε η σύμβαση που έχει ως αντικείμενο τέτοιες υπηρεσίες διέπεται από το άρθρο 10 της οδηγίας 92/50.

Επί του δευτέρου σκέλους του τρίτου ερωτήματος

- 41 Με το δεύτερο σκέλος του τρίτου ερωτήματος, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων τις διατάξεις των τίτλων I έως VI της οδηγίας 92/50.
- 42 Πρέπει συναφώς να υπομνηστεί ότι, σύμφωνα με πάγια νομολογία (απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 1988, 31/87, Beentjes, Συλλογή 1988, σ. 4635, σκέψη 40), σε όλες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι διατάξεις μιας οδηγίας είναι από απόψεως περιεχομένου απαλλαγμένες αιρέσεων και επαρκώς ακριβείς οι ιδιώτες μπορούν να τις επικαλούνται έναντι του κράτους, όταν το κράτος αυτό είτε έχει παραλείψει να μεταφέρει εμπροθέσμως την οδηγία στο εσωτερικό δίκαιο είτε έχει προβεί σε εσφαλμένη μεταφορά της οδηγίας.
- 43 Πρέπει επομένως να εξεταστεί αν οι εν λόγω διατάξεις της οδηγίας 92/50 εμφανίζονται, από απόψεως περιεχομένου, απαλλαγμένες αιρέσεων και επαρκώς ακριβείς, ώστε να μπορούν οι ιδιώτες να τις επικαλούνται έναντι του κράτους.
- 44 Πρέπει να παρατηρηθεί συναφώς, κατ' αρχάς, ότι οι διατάξεις του τίτλου I, που αφορούν το καθ' ύλην και το προσωπικό πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, και του τίτλου II, σχετικά με τις διαδικασίες που έχουν εφαρμογή στις συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την παροχή των υπηρεσιών των παραρτημάτων I A και I B, είναι απαλλαγμένες αιρέσεων και επαρκώς ακριβείς ώστε να προβάλλονται ενώπιον εθνικού δικαστηρίου.
- 45 Δυνάμει των άρθρων 8 έως 10, που αποτελούν μέρος του τίτλου II, οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται, ανεπιφυλάκτως και επακριβώς, να συνάπτουν τις δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών κατ' εφαρμογήν εθνικών διαδικασιών που είναι σύμφωνες προς τις διατάξεις των τίτλων II έως VI για τις υπηρεσίες

που εμπίπτουν εξ ολοκλήρου ή κυρίως στο παράρτημα I A και των άρθρων 14 και 16 για τις υπηρεσίες που εμπίπτουν εξ ολοκλήρου ή κυρίως στο παράρτημα I B. Το άρθρο 14 συνιστά τον τίτλο IV, ενώ το άρθρο 16 περιλαμβάνεται στον τίτλο V.

- 46 Όπως παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 57 των προτάσεών του, οι λεπτομερείς διατάξεις των τίτλων III έως VI της οδηγίας, οι οποίες αφορούν την επιλογή των διαδικασιών συνάψεως συμβάσεων και τους εφαρμοστέους στους διαγωνισμούς κανόνες, τους κοινούς κανόνες στον τεχνικό τομέα και τον τομέα της δημοσιότητας, καθώς και εκείνους σχετικά με τα κριτήρια συμμετοχής, επιλογής και αναθέσεως, είναι, με την επιφύλαξη εξαιρέσεων και μικρών παραλλαγών που απορρέουν από το γράμμα τους, απαλλαγμένες αιρέσεων και επαρκώς σαφείς και ακριβείς ώστε οι παρέχοντες τις υπηρεσίες να μπορούν να τις επικαλούνται ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.
- 47 Επομένως, στο δεύτερο σκέλος του τρίτου ερωτήματος πρέπει να δοθεί ως απάντηση ότι οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται ευθέως ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων τις διατάξεις των τίτλων I και II της οδηγίας 92/50. Όσον αφορά τις διατάξεις των τίτλων III έως VI, ένας ιδιώτης μπορεί επίσης να τις επικαλείται ενώπιον εθνικού δικαστηρίου στο μέτρο που από την ατομική εξέταση του γράμματός τους προκύπτει ότι αυτές είναι απαλλαγμένες αιρέσεων και επαρκώς σαφείς και ακριβείς.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

- 48 Με το τέταρτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν από το άρθρο 5 ή από άλλες διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ ή από την οδηγία 92/50 προκύπτει ότι ένα κράτος μέλος υποχρεούται να παρεμβαίνει στις υφιστάμενες έννομες σχέσεις που συνεστήθησαν για διάρκεια αορίστου χρόνου ή για πολλά έτη κατά τρόπο ασύμβατο προς την προπαρατεθείσα οδηγία.

- 49 Επειδή η οδηγία δεν είχε ακόμη μεταφερθεί στο αυστριακό δίκαιο κατά τον χρόνο της εκδόσεως της διατάξεως περί παραπομπής, το ερώτημα αυτό δεν μπορεί, εν προκειμένω, να αφορά την υποχρέωση του αυστριακού νομοθέτη να παρεμβαίνει στον τομέα αυτόν.
- 50 Επομένως, το τέταρτο ερώτημα πρέπει να νοηθεί υπό την έννοια ότι ερωτάται αν το κοινοτικό δίκαιο επιβάλλει σε αναθέτουσα αρχή κράτους μέλους να παρεμβαίνει, κατόπιν αιτήσεως ιδιώτη, σε υφιστάμενες έννομες σχέσεις που συνεστήθησαν για διάρκεια αορίστου χρόνου ή για πολλά έτη κατά τρόπο ασύμβατο προς την οδηγία 92/50.
- 51 Πρέπει να υπομνησθεί συναφώς ότι, κατά πάγια νομολογία, τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα μπορούν να επικαλούνται ενώπιον εθνικού δικαστηρίου τις απαλλαγμένες αιρέσεων και επαρκώς ακριβείς διατάξεις μιας οδηγίας έναντι οποιασδήποτε δημοσίας αρχής, που υποχρεούται να εφαρμόσει νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις του εθνικού δικαίου που είναι ασύμβατες προς την οδηγία αυτή, ακόμη και όταν η οδηγία αυτή δεν έχει ακόμη μεταφερθεί στην εσωτερική έννομη τάξη του οικείου κράτους.
- 52 Επομένως, ένας ιδιώτης μπορεί να επικαλεστεί ενώπιον εθνικού δικαστηρίου τις διατάξεις της οδηγίας 92/50 στο μέτρο που αυτές είναι απαλλαγμένες αιρέσεων και επαρκώς σαφείς, οσάκις μια αναθέτουσα αρχή κράτους μέλους συνάπτει δημόσια σύμβαση παροχής υπηρεσιών μη λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις αυτές, υπό την προϋπόθεση πάντως ότι η σύναψη αυτή συντελέστηκε μετά τη λήξη της προθεσμίας μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο που προβλέπεται από την οδηγία αυτή.
- 53 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι οι αμφισβητούμενες στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης συμβάσεις-πλαίσια συνήφθησαν το 1984, δηλαδή πριν ακόμη εκδοθεί η οδηγία 92/50.

- 54 Επομένως, στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί ως απάντηση ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν επιβάλλει σε αναθέτουσα αρχή κράτους μέλους να παρεμβαίνει, κατόπιν αιτήσεως ιδιώτη, στις υφιστάμενες έννομες σχέσεις που συστήθηκαν για διάρκεια αορίστου χρόνου ή για πολλά έτη, εφόσον οι σχέσεις αυτές συστήθηκαν πριν από τη λήξη της προθεσμίας για τη μεταφορά της οδηγίας 92/50 στο εσωτερικό δίκαιο.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 55 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Αυστριακή και η Γαλλική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκλυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε, με διάταξη της 5ης Δεκεμβρίου 1996, το Bundesvergabeamt, αποφαινεται:

- 1) Ούτε το άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 2, ούτε το άρθρο 2, παράγραφος 1, ούτε οι λοιπές διατάξεις της οδηγίας 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί της εφαρμογής των διαδικασιών προσφυγής στον τομέα της σύναψης συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων, μπορούν να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι, ελλείψει της μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών εντός της προβλεπόμενης προς τούτο προθεσμίας, οι

αρμοδίες για τις διαδικασίες προσφυγής αρχές των κρατών μελών στον τομέα των διαδικασιών συνάψεως συμβάσεων δημοσίων έργων και κρατικών προμηθειών, θεσπισθείσες δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 8, της οδηγίας 89/665, είναι επίσης αρμόδιες για να εξετάζουν προσφυγές σχετικά με τις διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών. Πάντως, οι απαιτήσεις για ερμηνεία του εθνικού δικαίου σύμφωνα προς την οδηγία 92/50 και για αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών επιβάλλουν στο εθνικό δικαστήριο να ελέγχει αν οι συναφείς διατάξεις του εθνικού δικαίου επιτρέπουν να αναγνωριστεί στους πολίτες δικαίωμα προσφυγής στον τομέα της συνάψεως δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών. Υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, το εθνικό δικαστήριο υποχρεούται ειδικότερα να ελέγχει αν το εν λόγω δικαίωμα προσφυγής μπορεί να ασκείται ενώπιον των ιδίων αρχών με αυτές που προβλέπονται στον τομέα της συνάψεως συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων.

- 2) Οι υπηρεσίες μεταφοράς τραυματιών και ασθενών με τη συνοδεία νοσοκόμου εμπíπτουν τόσο στο παράρτημα I A, κατηγορία 2, όσο και στο παράρτημα I B, κατηγορία 25, της οδηγίας 92/50, ώστε η σύμβαση που έχει ως αντικείμενο τέτοιες υπηρεσίες διέπεται από το άρθρο 10 της οδηγίας 92/50.

- 3) Οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται ευθέως ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων τις διατάξεις των τίτλων I και II της οδηγίας 92/50. Όσον αφορά τις διατάξεις των τίτλων III έως VI, ένας ιδιώτης μπορεί επίσης να τις επικαλείται ενώπιον εθνικού δικαστηρίου στο μέτρο που από την ατομική εξέταση του γράμματός τους προκύπτει ότι αυτές είναι απαλλαγμένες αιρέσεων και επαρκώς σαφείς και ακριβείς.

- 4) Το 2οινοτικό δίκαιο δεν επιβάλλει σε αναθέτουσα αρχή κράτους μέλους να παρεμβαίνει, κατόπιν αιτήσεως ιδιώτη, στις υφιστάμενες έννομες σχέσεις

που συστήθηκαν για διάρκεια αορίστου χρόνου ή για πολλά έτη, εφόσον οι σχέσεις αυτές συστήθηκαν πριν από τη λήξη της προθεσμίας για τη μεταφορά της οδηγίας 92/50 στο εσωτερικό δίκαιο.

Ragnemalm

Mancini

Karpeyn

Murray

Ιωάννου

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 24 Σεπτεμβρίου 1998.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

R. Grass

H. Ragnemalm